

Adelbert in ons land

Op weg met een
bijzonder kompas

Willibrord kwam vele eeuwen geleden, aan het einde van de zevende eeuw, naar Frisia. Samen met elf andere mannen of missionarissen, met een moeilijk woord. Eén van hen was Adelbert. Frisia bestond uit de provincies Friesland, Noord- en Zuid-Holland en een deel van Noord-Duitsland.

De bewoners van Frisia werden heidenen genoemd, dat komt van heidebewoner. Heidenen waren mensen die niet in God geloofden of in andere goden geloofden. Missionarissen wilden deze mensen het christelijke geloof brengen, ze bekeren tot het christendom. Maar wie was die Adelbert eigenlijk en wat deed hij allemaal in Frisia?

Het is weer stil op zee. Adelbert heeft de storm op de Noordzee doorstaan. Op het dek van het schip kijkt hij richting de kust. Wat hij ziet, is heel anders dan hij in Ierland gewend is. Het land Frisia kent geen rotsen, het is er juist drassig en zanderig, heeft hij gehoord. Dat zanderige klopt wel, allerlei zandheuvels verrijzen voor zijn oog. Wat hetzelfde is als thuis, zijn de mist en vele buien. Ook nu is het weer druilerig en mistig. De mensen die in Frisia wonen, moeten heel bijzonder zijn. Ze zouden graag vechten, maar ook gastvrij zijn. Hopelijk klopt dat laatste, denkt Adelbert, terwijl steeds meer meeuwen lawaai maken rond het schip.

Adelbert is nieuwsgierig naar die mensen, en tegelijk voelt hij heimwee naar het klooster dat hij heeft verlaten. Een klooster in Ierland dat vele jaren zijn thuis was. Waar hij zijn vrienden heeft moeten achterlaten. Vrienden die net als hij in God en Jezus, de zoon van God, geloven.

De Friezen zijn heidenen. Zij geloven niet in God, die voor Adelbert zo belangrijk is. Zullen die Friezen wel naar Adelbert willen horen? Dan herinnert Adelbert zich zijn droom.

In een droom heeft God Adelbert opgeroepen om naar moerasland Frisia te gaan. In die droom zag hij mist, zon en zand. Zand waarover hij liep en tarwe uitstrooide. Tarwe dat toch helemaal niet groeien kan op zand... Maar later zag hij goudgeel en wuivend graan. Een zee van koren! Toen hij de droom aan de abt van het klooster vertelde, antwoordde deze: "Jij bent gezegend, Adelbert. God de Heer heeft jou uitgekozen. Jij zult het zaad verspreiden, het geloof brengen. En de oogst zal rijk zijn".

Het land komt steeds beter in zicht. Het schip glijdt nu langs de kust. Er klinkt gejuich op het dek. Maar Adelbert dankt God voor de veilige overtocht. Meer en meer raakt hij onder de indruk van het weidse landschap. De vogels die hij ziet, kent hij niet. In de verte liggen wat boerderijen en ziet hij vee grazen. Ook passeren er andere schepen of kano's, die ongelooflijk snel zijn. De schepen komen uit allerlei landen, soms met handelswaar aan boord. Dan komt er een schip met soldaten. Zij informeren wat het doel is van hun reis. Het antwoord is dat ze naar hun meester gaan, hij heet Pepijn van Herstal. Hij is geen Fries, maar een Frank en christen.

Na de lange tijd op zee is het eindelijk zover. Het schip is aangekomen in Dorestad. De vaste grond voelt nog onwerkelijk, dat is wel even wennen. Adelbert kijkt verwonderd om zich heen. Hij bekijkt aandachtig de scheepsladingen: aardewerk, voorwerpen van smeedijzer, flessen wijn... De gebouwen in Dorestad zijn eenvoudig en van hout. Des te opvallender is het stenen kasteel van Pepijn.

Ondertussen hoort Adelbert van alles om zich heen, maar echt goed verstaan kan hij het niet. Na enkele dagen wachten op de boot wordt Adelbert door Pepijn ontvangen. Adelbert heeft de brief van de paus bij zich, hierin staat wat Adelberts bedoelingen zijn. Ook heeft hij een mooie bijbel als cadeau meegenomen. Adelbert is zenuwachtig als hij neerknielt. Pepijn gebaart hem dat hij op mag

ADALBERTVS REGIS DEIUDIVM IN ANGLIA FELIX, EPISCOPO MVNDI, VIVS FVIT IN XII S. EGERTI DISCIPVLVS, PRIMO TRAVICTENSIS ECCLESIAE ARCHIDIACONVS, LIGONDIENSIS KINNEMARIAE ANTONIENSIS COLIGNENSIS VNIUS.

Adelbert Soonda's Coninghe der Deien in Engeland, de wardenstedenkwart ontvande 12 Dikpelen des I. Egberts en eerste Aenle. Dden der Werliche Kende, Apollit van Egoon, en Kenenstaad. Wert geuirt den 21 Junij.

Op weg met een
bijzonder kompas

staan. Hij ziet er met zijn wilde haren eerder als een krijger dan een koning uit. Even later zegt hij: "Hartelijk welkom, Adelbert, ik ben blij een man van God te ontmoeten. Dank je voor je cadeau".

"Het is Gods wil dat ik de Friezen vertel over zijn bestaan".

"Gods wil moeten we eerbiedigen. Heel veel geluk wens ik je. Maar je moet weten dat ik je niet kan beschermen. En helaas zijn de Friezen hard en koppig".

"God zal mij beschermen en helpen", zegt Adelbert kalm.

Adelbert is niet zomaar gewend aan het nieuwe land. De natuur is hier de baas en neemt soms in één nacht weg wat in weken, maanden of jaren is opgebouwd. Zee en wind heersen over dit land. De bewoners proberen de natuur te vriend te houden. Met bezweringen, met offers en met rituelen. Dat vindt Adelbert jammer, maar hij krijgt ook steeds meer waardering voor de Friezen. Ze zijn best aardig, als je ze maar niet uitdaagt. Zo hard als Pepijn hem zei, zijn ze niet. Wat hij bewondert aan de mensen, is hun vindingrijkheid en hun veerkracht als er weer eens een oogst is mislukt of de storm een huis kapot heeft gemaakt. De Friezen zijn goede boeren, zeelieden en handelaars. En vechten, dat kunnen ze als de besten!

Voor Adelbert is het voorjaar de mooiste tijd van het jaar. Een tijd om buiten te zijn, mensen te bezoeken. Op een dag loopt hij door een akker en hoort een groep mensen uitbundig zingen en in de handen klappen. Als hij dichterbij komt, ziet hij een kring met in het midden een man. Hij is versierd met jonge bladeren en danst rond. Dan hoort hij iemand zeggen: "Kom er rustig bij". Adelbert verstaat het goed, zo lang is hij nu al in Frisia. De danser heet Dietbald, de lentekoning. Hij moet voor een goede oogst zorgen. Bij de rituelen hoort ook het beschilderen van eieren en het versieren van takken. Adelbert volgt alles oplettend. Dan zegt hij: "Willen jullie iets over mijn rituelen horen, als ik God iets wil vragen?" Iedereen komt om hem heen staan. Adelbert knielt, vouwt zijn handen en sluit zijn ogen. Hij bidt een korte tijd. Dan staat hij op.

"Dat is het", zegt hij.

"Is dat alles?"

"Ja, ik heb mijn God iets gevraagd".

"Wat?"

"Het zou niet goed zijn om het te zeggen".

"Geeft God jou wat je gevraagd hebt?"

"Als ik hier weer kom zal ik het zeggen. Nu moet ik een slaapplek zoeken".

"Je kunt wel hier slapen, hoor".

"Dat is aardig. Dan kan ik meteen zeggen waarom ik zojuist heb gebeden. Om een veilige slaapplek bij goede mensen".

Zo komt Adelbert voor het eerst binnen in een Friese boerderij. Het dak is van stro en wordt gedragen door dikke palen met dwarsbalken. De muren zijn zonder ramen en van klei gemaakt. Het is best ruim binnen, in het midden is het leeg. In de winter staat hier het vee. Links is de vuurplaats, met potten en ketels. Vlakbij zijn houten stellages met strozakken en dekens erop.

Adelbert vertelt wie hij is, waar hij vandaan komt, de reden waarom hij hier is. De familie wil van alles weten over het leven in Ierland. Natuurlijk wil Adelbert over God praten, maar hij is nog voorzichtig. De mensen vinden het geloof in één God vreemd. En dat Adelbert geen offers hoeft te brengen, dat is niet te begrijpen.

Adelbert blijft langere tijd bij de mensen in de boerderij en bouwt ondertussen zijn eigen huis. De mensen leren hem, net als de burens, steeds beter kennen. Iedereen krijgt respect voor Adelbert. Hij wordt als een wijze, geduldige en milde man gezien. Op een dag stelt Adelbert voor om met hem te bidden. Dat doen ze. Maar hun eigen goden opgeven, nee, daar willen ze niet aan.

In het huis van Adelbert staat een altaartje, met een kruisbeeld. Hier bidt Adelbert elke dag en brandt kaarsen. Hij heeft een eigen tuintje en verbouwt groente, graan en kruiden voor zijn eigen onderhoud en om weg te geven. Van een buurman heeft hij een paar geiten en kippen gekregen.

Adelbert maakt in de loop van de tijd vrienden. Zijn hartsvriend is Eggo, met wie hij goed kan praten en lange tochten maakt. Eggo hoort dat de monnik Adelbert vanwege zijn geloof niet mag trouwen, hij hoort ook steeds meer over Adelberts God. Vreemd, maar fascinerend vindt hij het. Hij ziet ook dat Adelberts oogst niet slechter is dan die van anderen. Terwijl hij nooit de goden aanroept die de gewassen laten groeien. Eggo raakt erg gesteld op zijn vriend.

Op een avond in het voorjaar zegt Adelbert tegen Eggo: "Nu ben ik hier ongeveer vijftien jaar. Steeds vaker denk ik aan mijn broeders, mijn vrienden, in het klooster in Ierland. Ik heb besloten om terug te gaan, maar niet voor altijd".

"Ik vind het heel erg dat je terug gaat. Wanneer kom je dan weer hierheen? Je zult vast wel in het verre Ierland blijven", zegt Eggo droevig.

"Tjonge, wat een vertrouwen heb je in je vriend", zegt Adelbert.

"Ik beloof je iets. Je gaf me een appel, Eggo. Ik snij hem in vier stukken. Hier heb ik nu alle pitten, ik gooi ze hier in de vuurplaats. Ik beloof je, op het moment waarop uit deze pitten een boompje is gegroeid, zal ik terugkomen".

En zo vaart Adelbert langs de kust van Frisia terug naar Ierland. Hij voelt heel duidelijk dat er twee plekken op de wereld zijn waar hij zich thuis voelt. Maar toch is hij blij met zijn besluit, hij verlangt naar het weerzien met zijn broeders. Samen bidden, zingen en werken in de kloostertuin. En vertellen over alles wat hij heeft meegemaakt in Frisia.

Eggo hoopt dat Adelbert echt zal terugkeren, maar diep in zijn hart twijfelt hij enorm. De vuurplaats waarop de pitten van de appel terecht zijn gekomen, gebruikt hij niet meer. Hij gooit er vruchtbare grond op en zorgt voor de plek. Alsof het zijn akker is. Zou een vruchtbaarheidsritueel geen goed idee zijn? Nee, dat zou Adelbert helemaal niet willen.

Ach, die appelpitten zijn gewoon verloren, het kan niet anders. Eggo gaat wonen in het huis van Adelbert, zoals afgesproken.

In het vijfde voorjaar na het vertrek keert Adelbert terug. Zijn tijd in Ierland was goed, vooral de gesprekken over God en de wetenschap boeiden hem. Hij vertelde zijn broeders over de Friezen. Dan voelde hij ook meteen weer heimwee. Nu hij weer aan land is, wil hij zo snel mogelijk terug naar zijn vriend Eggo. Hoe zou het met hem zijn?

Als de boerenkar waarop Adelbert mee is gelift stopt, kijkt hij vol verbazing om zich heen. Het huis van Eggo stond toch hier? Ja, absoluut, hier was het. Maar het huis staat er niet meer. Wat er staat, is een bloeiend appelboompje. Waar is Eggo? Zal hij...? Nee, dat zal toch niet! Hij durft er niet aan te denken. Was hij maar eerder teruggekeerd, denkt hij vol spijt. Dan herinnert hij zich de belofte. Hij breekt een tak af en gaat terug naar de boerenkar. Nu moet hij Eggo zoeken. Die is net bezig het dak te repareren als hij paard en wagen hoort aankomen. Hij tuurt en ziet twee mannen in de verte. Komt de kar recht op hem af soms? Ziet hij daar één van hen zwaaien? Zijn hart begint sneller te kloppen. Is het echt waar? Dat is... Adelbert! Hij springt van het dak af en rent naar de kar.

"Adelbert?"

"Eggo, je bent er!"

Ze omhelzen elkaar.

"Adelbert, wat is het goed jou na zo'n lange tijd weer te zien".

"Eggo, kijk eens wat ik voor je heb meegenomen".

"Een bloesemtak. Uit Ierland?"

"Nee. Op de plaats waar je huis stond, vond ik een appelboom in bloei".

OPDRACHT

We gaan in een tijdmachine terug in de tijd, naar de Middeleeuwen. Wat wil jij nu graag tegen Adelbert zeggen of aan hem vragen? Je mag het in een brief aan hem schrijven. Begin met:

Beste Adelbert,

.....
.....

Groeten van

Wanneer de brieven worden voorgelezen, ga dan in een gesprek in op de vragen die de kinderen aan Adelbert stellen. Wat zouden de andere kinderen op de vragen antwoorden?

